

Hemşirelik Öğrencilerinin Mesleğe Yönelik Tutumları ve İmaj Algıları Arasındaki İlişki / *Relationship Between the Attitudes and Image Perceptions of Nursing Students' Profession*

Müge SEVAL¹, Münevver SÖNMEZ².

1. Bülent Ecevit Üniversitesi, mugeuzun@hotmail.com,

2. Bülent Ecevit Üniversitesi, munevverunlu@gmail.com,

Gönderim Tarihi | Received: 10.11.2018, Kabul Tarihi | Accepted: 26.08.2019, Yayın Tarihi | Date of Issue:
1.04.2020, DOI: 10.25279/sak.481182.

Atıf | Reference: "SEVAL, M.; SÖNEMZ, M. (2020). Hemşirelik Öğrencilerinin Mesleğe Yönelik Tutumları ve İmaj Algıları Arasındaki İlişki. Sağlık Akademisi Kastamonu (SAK), 5(1), s.19-35."

ÖZ

Tanımlayıcı olarak planlanan bu çalışma Şubat 2017-Mart 2017 tarihleri arasında bir üniversitenin Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümünde okuyan 1. ve 4. Sınıf hemşirelik öğrencilerin katılımı ile yapılmıştır. Veriler öğrenci ve ailelerinin sosyo-demografik özelliklerini ve meslek tercihine ilişkin bilgileri içeren "Veri Toplama Formu" ve "Hemşirelik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği", "Hemşirelik Mesleğine Yönelik İmaj Ölçeği" kullanılarak toplanmıştır. Hemşirelik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği ve Alt Boyutları değerlendirildiğinde öğrencilerin "hemşirelik mesleğinin özellikleri" alt boyutundan ortalama (73.44 ± 13.64); puan "hemşirelik mesleğini tercih etme durumu" alt boyutundan (43.42 ± 7.03); puan "hemşirelik mesleğinin genel durumuna ilişkin tutum" alt boyutundan ortalama (27.91 ± 3.71); puan "ölçek toplam puan ortalamasının (148.81 ± 21.66); puan olduğu belirlenmiştir. Hemşirelik Mesleğine Yönelik İmaj Ölçeğinin bulguları değerlendirildiğinde "çalışma koşulları" değerlendiren sorulara verilen cevapların ortalaması (3.86 ± 1.11); "eğitim" "cinsiyet" "mesleki nitelikler" "mesleki statü" "dış görünümü" değerlendiren sorulara verilen cevapların ortalaması sırasıyla (3.58 ± 0.77); (3.05 ± 0.89); (3.81 ± 1.10); (3.49 ± 1.07); (3.65 ± 1.07) olup "Ölçek toplam puan ortalaması (3.57 ± 0.82) olarak saptanmıştır. Sonuç olarak, hemşirelik mesleğine yönelik tutum ve imaj; hemşirelik mesleğinin özellikleri, tercih etme durumu, mesleğinin genel durumuna ilişkin tutum, çalışma koşulları, eğitim, mesleki nitelikler ve dış görünümünden etkilenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik Tutumu, Hemşirelik İmajı, Hemşirelik, Öğrenci

Abstract

This study was planned as descriptive and carried out between February and March 2017 with the participation of first and fourth year students nursing students from the Department of Nursing at Faculty of Health Sciences of a state university. The data were collected by using "Data Collection Form"; which consist of socio-demographic characteristics of students and families and profession preference of nursing students. And also "Attitude Scale towards Nursing Profession" and "Nursing Profession Image Scale" were used as data collection form. As the findings of "Attitude Scale and Sub-dimensions towards Nursing Profession" were evaluated, the mean size of students' nursing profession sub-dimension was (73.44 ± 13.64); the point of preference the nursing profession sub-dimension was (43.42 ± 7.03); the mean score for the general condition of the nursing profession was (27.91 ± 3.71) and total score for this scale was (148.81 ± 21.66). As the findings of the "Nursing Profession Image

Scale and sub-dimension" were evaluated, the average of the responses to the questions evaluating "working conditions" (3.86 ± 1.11); "education", "gender", "professional qualifications", "occupational status" and "external appearance" respectively (3.58 ± 0.77); (3.05 ± 0.89); (3.81 ± 1.10); (3.49 ± 1.07); (3.65 ± 1.07) and mean total score of the scale was (3.57 ± 0.82). Consequently, the attitude and image towards nursing profession are affected from characteristics, status of the preference and general situation nursing profession, and also working conditions, education, professional qualifications, and external appearance.

Key Words: Nursing attitude, Nursing image, Nursing student

1. Giriş

Meslek tercihi bireyin biyolojik, psikolojik, sosyal ve kültürel yönlerden yaşam kalitesini etkileyen en önemli kararlardan bir tanesidir (Andsoy, Güngör ve Bayburtoğlu, 2012; Zencir ve Eşer, 2016). Bireyin kendini gerçekleştirebilmesi yaşamını devam ettirebileceği miktarda para kazandıran ve sosyal açıdan kendine saygınlık getiren bir mesleğe sahip olması ile mümkündür (Özpancar, Aydın ve Akansel, 2008; Andsoy ve diğerleri,2012).

Son yıllarda teknolojinin ilerlemesine bağlantılı olarak sağ kalım ve yaşatabilme düzeyinin artmasına bağlı sağlık sektörü yoğun çalışan bir hizmet alanı haline gelmiştir. Bu durum sağlık iş gücü gereksinimini de doğru orantılı olarak arttırmıştır. Sağlık hizmet alanı çalışma saatlerinin uzun ve vardiyalı olması, hizmet verilecek hasta sayısının fazlalığı ve çalışma ortamının olumsuz yönleri nedeniyle hizmet vereni zorlayan bir alandır. Bu zorluk ancak meslek isteyerek ve severek seçilirse göğüslenebilir yapıdadır (Zencir ve İsmet, 2016).

Bireyler, düşünce ve duygusal açılardan geliştirdiği bir takım psikolojik eylemlere davranışlarına yansıtarak zaman içinde mesleklerine yönelik bir tutum geliştirirler (Korkmaz ve Görgülü, 2010). Can (2010) çalışmasında olumlu deneyimlerin mesleki tutum ve algıyı olumlu etkileme yönde etkilediği belirlenmiştir (Can, 2010). Al-Omar (2004) çalışmasında da hemşirelik mesleği tercih nedenlerinden en etkilisinin "tutum" olduğu belirtilmiştir (Al-Omar, 2004).

İstihdam kolaylığı ve mali getirisinin pek çok mesleğe göre daha iyi olmasından dolayı, günümüzde hemşirelik yüksek oranda tercih edilen bir meslektir. Ancak geçim kaygısı ideallerin önüne geçtiği için öğrencilerin pek çoğu kendi istek ve becerilerinin göz önüne alamadan mesleki eğitim almaya başlamaktadır. Eğitim süreçleri ilerledikçe de mesleği sevmediklerini fark ederek, sadece para kazanmak için hemşireliği okur hale gelmektedir (Özpancar ve diğerleri,2008; Andsoy ve diğerleri,2012).

Bun noktada mesleki tutumla ilişkili çalışan hemşirelik imajı kavramından bahsetmek gerekir.

Hemşirelik imajı toplum tarafından meslek üyelerine karşı duyulan saygı, üyelerin sosyal statüsü, yetenekleri ve davranış biçimleri hakkında paylaşılan yargı ve düşünceler olarak tanımlanabilir (Özata ve Aslan, 2010; Özdelikara, Mumcu Boğa ve Çayan, 2015). Özellikle meslek seçimi, mesleki doyum ve mesleğe karşı oluşturulan tutumu etkilemektedir (Gül, 2008; Morris-thompson, Shepherd, Plata ve Marks-Maran, 2011; Kızılcık Özkan, Ünver, Avcıbaşı, Semerci ve Yıldız Fındık, 2017)

Hemşirelik öğrencilerinin olumlu mesleki tutum geliştirebilmesi için öncelikle olumlu mesleki imaj algısı oluşturmaları gerekmektedir.

Hemşirelik öğrencilerinin mezuniyet sonrası bakımı planlayan ve uygulayan sağlık ekibi üyesi olmasından dolayı, hizmette hekim yardımcılığından kurtulup bağımsız olabilmesi için mesleki imajı olumlu algılayıp doğru tutum geliştirmesi önemlidir (Çıtak Tunç, Akansel ve Özdemir, 2010; Özdelikara ve diğerleri,2015).

Bu bağlamda çalışmada hemşirelik öğrencilerin sosyo demografik yapıları çerçevesinde hemşirelik mesleğine yönelik tutumları ve imaj algıları arasındaki ilişkinin belirlenmesi amaçlanmıştır.

2. Gereç ve Yöntem

Tanımlayıcı olarak planlanan bu çalışma Şubat 2017-Mart 2017 tarihleri arasında bir üniversitenin Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümünde okuyan 1. ve 4. Sınıf hemşirelik öğrencilerin katılımı ile yapılmıştır. Çalışmaya 1. sınıftaki 222 ile 4. sınıftaki 201 olmak üzere toplam 423 öğrenciden gönüllü olanlar örnekleme alınmış, veri toplama formlarını eksiksiz olarak dolduran toplam 332 (n=332, %78.5) öğrenci ile çalışma tamamlanmıştır. Çalışmanın amacı ile ilgili öğrencilere bilgi verilmiş ve öğrenciler isteklilik ve gönüllülük ilkesi doğrultusunda sözel onamları alındıktan sonra çalışmaya dâhil edilmiştir. Veriler öğrenci ve ailelerinin sosyo-demografik özelliklerini ve meslek tercihine ilişkin bilgileri içeren "Veri Toplama Formu" hemşirelik meslek tutumunu belirlemek amacıyla "Hemşirelik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği" hemşirelik imajını belirlemek için "Hemşirelik Mesleğine Yönelik İmaj Ölçeği" kullanılarak toplanmıştır.

Hemşirelik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği: Çoban tarafından 2010 yılında geliştirilmiştir (Çoban, 2010). Ölçek; "Hemşirelik Mesleğinin Özellikleri", "Hemşirelik Mesleğini Tercih Etme Durumu" ve "Hemşirelik Mesleğinin Genel Durumuna İlişkin Tutum" olmak üzere üç alt boyutu içeren toplam 40 sorudan oluşan 1-Hiç Katılmıyorum" ve "5-Tamamen katılıyorum" arasında değerlendirilen Likert tipinde bir ölçektir. Hemşirelik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği'nin değerlendirilmesi toplam puan üzerinden değil, her bir alt boyut için elde edilen toplam puanların ortalaması ile yapılmaktadır (Çoban, 2010). Ölçeğin orijinal geçerlilik-güvenirlilik çalışmasında Cronbach Alfa katsayısı 0.91'dir. Bu çalışmada total Cronbach Alfa katsayısı 0.94 olarak bulunmuştur. Ölçeğin alt boyutlarının Cronbach alfa katsayıları incelendiğinde 1. Alt boyut olan "Hemşirelik Mesleğinin Özellikleri" nde 0.96; 2. alt boyut olan "hemşirelik mesleğini tercih etme durum"unda 0.78 ve 3. Alt boyut olan "Hemşirelik Mesleğinin genel duruma ilişkin tutum" unda 0.92 olarak bulunmuştur.

Hemşirelik Mesleğine Yönelik İmaj Ölçeği: Ölçek Dost ve Bahçecik (2015) tarafından geliştirilmiş olup toplam 42 maddeden oluşmaktadır. Ölçek "Mesleki Nitelikler (11 madde), Çalışma Koşulları (10 madde), Cinsiyet (8 madde), Eğitim (5 madde), Mesleki Statü (5 madde), ve Dış Görünümü (3madde)," içeren altı alt boyuttan oluşmaktadır. 5'li likert tipte olan ölçekte "kesinlikle katılıyorum" ifadesine 5," kesinlikle katılmıyorum" ifadesine 1 puan verilmiştir. Ölçekten alınan puan arttıkça hemşirelerin mesleki imaj algılarının olumlu yönde arttığı şeklinde yorumlanmaktadır (Dost ve Bahçecik, 2015). Ölçeğin orijinal geçerlilik-güvenirlilik çalışmasında Cronbach Alfa katsayısı 0.91'dir. Bu çalışmada total Cronbach Alfa katsayısı 0.97 olarak bulunmuştur. Ölçeğin alt boyutlarının Cronbach alfa katsayıları incelendiğinde "Mesleki Nitelikler alt boyutunda 0.80, Çalışma Koşulları alt boyutunda 0.85, Cinsiyet alt boyutunda 0.95, Eğitim alt boyutunda 0.83, Mesleki Statü alt boyutunda 0.98 ve Dış Görünümü alt boyutunda 0.92olarak hesaplanmıştır. Çalışma için çalışmanın yapılacağı kurumdan etik izin alınmıştır (13.01.2017-263). Ayrıca öğrencilerden gönüllü olanların çalışmaya devam etmesi sağlanmıştır.

İstatistiksel Analiz

Çalışmada elde edilen bulgular değerlendirilirken, istatistiksel analizler için SPSS 24.0 istatistik paket programı kullanıldı. Çalışma verileri değerlendirilirken tanımlayıcı istatistiksel metotların (Frekans, Yüzde, Ortalama, Standart sapma) yanı sıra normal dağılımın incelenmesi için Kolmogorov - Smirnov dağılım testi kullanıldı. Tüm ölçek puanları normal dağılıma sahip olmadığı için parametrik olmayan istatistiksel yöntemler tercih edildi. Niceliksel verilerin karşılaştırılmasında iki grup durumunda, parametrelerin gruplar arası karşılaştırmalarında Mann Whitney U test kullanıldı. Niceliksel verilerin karşılaştırılmasında ikiden fazla grup durumunda, parametrelerin gruplar arası karşılaştırmalarında Kruskal Wallis testi ve farklılığa neden olan grubun tespitinde Mann Whitney U test kullanıldı. Ölçekler arası ilişkilerin incelenmesinde Spearman Korelasyon Analizi kullanıldı. Sonuçlar % 95 güven aralığında, $p < 0,05$ anlamlılık düzeyinde değerlendirildi.

3. Bulgular

Araştırma kapsamındaki öğrencilerin yaş ortalaması 20.92 ± 2.32 'dir. Öğrencilerin %56.3'ü 1. sınıfta ve %43.7'si 4. sınıfta eğitim görmekte olup, %73. 2'sinin "isteyerek" hemşirelik bölümünü tercih ettiği ve %34, 3'ünün 5 ila 10. tercih aralığında üniversiteyi kazandığı saptanmıştır (Tablo 1).

Öğrencilerin %49.4'ü hemşirelik mesleğini istihdam kolaylığı, %28.2'i insanlara yardımcı olmayı sevdiği ve geri kalan bölüm ise hemşireliğin idealindeki meslek olduğu ve aile bireylerine yardımcı olmayı istediği için hemşirelik mesleğini seçtiği belirlenmiştir. Yakın çevresindeki hemşirelerden etkilendiği ya da ailesi istediği için hemşirelik mesleğini seçen öğrencilerin sayısı oldukça düşüktür (%12.3). Hemşirelik eğitimine başladıktan sonra öğrencilerin % 66'sı eğitim sonrası mesleğe ilişkin düşüncelerinin değiştiğini belirtmiş olup sadece % 27.7'si yeniden sınava girmeyi düşündüğünü ifade etmiştir.

Hemşirelik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği ve alt boyutları değerlendirildiğinde "hemşirelik mesleğinin özellikleri" alt boyutunun ortalama puanı (73.44 ± 13.64); "hemşirelik mesleğini tercih etme durumu" alt boyutunun puanı (43.42 ± 7.03); "hemşirelik mesleğinin genel durumuna ilişkin tutum" alt boyutunun ortalama puan (27.91 ± 3.71); ve "ölçek toplam puan ortalamasının ise (148.81 ± 21.66) olduğu belirlenmiştir (Tablo 2).

Hemşirelik Mesleğine Yönelik İmaj Ölçeğinin bulguları değerlendirildiğinde ölçek toplam puan ortalaması (3.57 ± 0.82) olarak saptanmıştır (Tablo 2). Alt boyut puan ortalamaları ise ; "çalışma koşulları" (3.86 ± 1.11); "eğitim" (3.58 ± 0.77); "cinsiyet" (3.05 ± 0.89); "mesleki nitelikler" (3.81 ± 1.10); "mesleki statü" (3.49 ± 1.07); "dış görünümü" (3.65 ± 1.07) olarak belirlenmiştir (Tablo 3).

Hemşirelik Mesleğine Yönelik İmaj ile Hemşirelik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeğinin bulguları karşılaştırıldığında; hemşirelik mesleğinin özelliklerinin çalışma koşulları, eğitim, mesleki nitelikler, mesleki statü ve dış görünüm arasında pozitif, bunun aksine cinsiyet ile negatif yönde anlamlı ilişki içinde olduğu belirlenmiştir. Hemşirelik mesleğini tercih etme durumu ile çalışma koşulları, eğitim, mesleki nitelikler, mesleki statü, dış görünüm arasında pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur. Son olarak; hemşirelik mesleğinin genel durumu ile çalışma koşulları, eğitim, mesleki nitelikler, mesleki statü, dış görünüm arasında pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur. İmaj ölçeği genel puanı ile hemşirelik mesleğinin özellikleri ve hemşirelik mesleğini tercih etme durumu hemşirelik mesleğinin genel durumuna ilişkin tutum arasında pozitif yönde anlamlı ilişki olduğu belirlenmiştir (Tablo 4).

Öğrencilerin mesleki statü puanları ortalamaları anne eğitimi yükseldikçe anlamlı düzeyde farklılık göstermiştir (KW=12.28; p=0.015<0.05). Buna göre; öğrencilerin annelerinin eğitim durumu üniversite (3.70 ± 0.91), ve lise olanların (3.43 ± 1.17), mesleki statü puanları ilkokul (3.58 ± 1.04), ortaokul (3.51 ± 0.93), okur- yazar olmayan (2.67 ± 1.18) annelere göre yüksek olduğu belirlenmiştir.

Öğrencilerin mesleki statü puanları ortalamaları baba eğitimi yükseldikçe anlamlı düzeyde farklılık göstermiştir. (KW=9.62; p=0.047<0.05). Buna göre; öğrencilerin babalarının eğitim durumu üniversite (3.63 ± 0.67), ve lise olanların (3.73 ± 0.75), mesleki statü puanları ilkokul (3.51 ± 0.85), ortaokul (3.63 ± 0.66), okur- yazar olmayan (2.78 ± 0.60) annelere göre yüksek bulunmuştur. Öğrencilerin hemşirelik mesleğinin özellikleri puanları ortalamaları baba eğitimi yükseldikçe anlamlı düzeyde farklılık göstermiştir. (KW=10.19; p=0.037<0.05). Buna göre; öğrencilerin babalarının eğitim durumu sırasıyla ilkokul (73.82 ± 13.94), ortaokul (75.00 ± 11.83), lise (74.00 ± 14.17) üniversite olanların (71.26 ± 13.06) hemşirelik mesleğinin özellikleri puanları okur-yazar olmayanlara göre (59.00 ± 14.08) yüksek olduğu belirlenmiştir.

Öğrencilerin mesleki statü puanları ortalamaları babanın hangi mesleğe üye olduğu anlamlı düzeyde farklılık göstermiştir. (KW=13.57; p=0.035<0.05). Baba mesleği çiftçi olanların hemşirelik mesleğinin genel durumuna ilişkin tutum puanları (29.40 ± 2.35), işçi (28.56 ± 3.45), emekli olanların (28.49 ± 2.78) hemşirelik mesleğinin genel durumuna ilişkin tutum puanları esnaf ve memur olanlara göre yüksek olduğu bulunmuştur.

Öğrencilerin hemşirelik mesleğinin genel durumuna ilişkin tutum puan ortalamalarının öğrencinin hemşirelik bölümünü kaçınıcı sırada tercih etmesine ilişkin karşılaştırmada anlamlı bir fark bulunmuştur. (KW=8.47; p=0.037<0.05). Buna göre; tercih 5-10 arasında tercih yapan öğrencilerin (28.71 ± 2.97), 1. tercih (27.46 ± 4.10) ve daha ileri sırada tercih yapanlara (27.17 ± 3.80) göre hemşirelik mesleğinin genel durumuna ilişkin tutum puanları yüksek olduğu bulunmuştur.

Öğrencilerin hemşirelik mesleğini seçme nedeni puan ortalamaları ile öğrencinin kaçınıcı tercih olduğuna ilişkin karşılaştırmada anlamlı bir fark bulunmuştur. (KW=38.52; p=0.000<0.05). Mesleği seçme nedeni "yakın çevredeki öğrencilerinden etkilendim" olanların hemşirelik mesleğini tercih etme durumu puanları (47.31 ± 6.42), "insanlarla uğraşmayı seviyorum" olanların hemşirelik mesleğini tercih etme durumu puanları (46.56 ± 7.18), "iş bulmak kolay" olanların hemşirelik mesleğini tercih etme durumu puanlarından (41.71 ± 6.33) yüksek bulunmuştur. Bunun yanında "ailem istedi" olanların hemşirelik mesleğini tercih etme durumu puanlarından (39.04 ± 7.43) daha düşük olduğu bulunmuştur.

Öğrencilerin yaş ile çalışma koşulları, hemşirelik mesleğinin özellikleri, hemşirelik mesleğini tercih etme durumu, hemşirelik mesleğinin genel durumuna ilişkin tutum puan ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur (sırasıyla KW=7.91; p=0.048<0.05; KW=9.74; p=0.021<0.05; KW=9.16; p=0.027<0.05; KW=13.20; p=0.004<0.05).

Öğrencilerin eğitim sonrası mesleğe ilişkin düşünce değişiminin çalışma koşulları ve mesleki statü puan ortalamaları arasında fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur (Mann Whitney U=10641.00; p=0.035<0.05; Mann Whitney U=9789.00; p=0.002<0.05). Eğitim öncesinde çalışma koşulları (3.76) ve mesleki statü (3.36) puanları ortalamasının eğitim sonrasına çalışma koşulları (4.05) ve mesleki statü (3.75) puanları ortalamalarına göre düşük olduğu belirlenmiştir.

Öğrencilerin mesleği seçme durumunu mesleki nitelikler, hemşirelik mesleğinin özellikleri mesleği tercih etme durumu, hemşirelik mesleğini tercih etme, hemşirelik mesleğinin genel durumuna ilişkin tutum puanları ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur (sırasıyla Mann Whitney U=8859.50; p=0.011<0.05; Mann Whitney U=8857.50; p=0.012<0.05; Mann Whitney U=5516.50; p=0.000<0.05; Mann Whitney U=8139.50; p=0.001<0.05). Mesleği isteyerek seçen öğrencilerin mesleki statü puanları (3.58), hemşirelik mesleğinin özellikleri puanları (74.59), hemşirelik mesleğini tercih etme durumu puanları (45.06), hemşirelik mesleğinin genel durumuna ilişkin tutum puanlarının (28.33); mesleği mecburi seçen öğrencilerin mesleki statü (3.25) hemşirelik mesleğinin özellikleri (70.29), hemşirelik mesleğini tercih etme durumu (38.97), hemşirelik mesleğinin genel durumuna ilişkin tutum puanlarından (26.75) yüksek olduğu belirlenmiştir.

Öğrencilerin hemşirelik mesleğine yönelik İmaj ölçeğinin ve hemşirelik mesleğine yönelik tutum ölçeğinin alt boyutlarının puan ortalamalarının sınıf değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Mann Whitney-U testi sonucunda; Öğrencilerin okudukları sınıf ile çalışma koşulları, eğitim, cinsiyet, mesleki nitelikler imaj genel toplam, hemşirelik mesleğinin özellikleri ortalamaları hemşirelik mesleğini tercih etme durumu, hemşirelik mesleğinin genel durumuna ilişkin tutum puanları arasında istatistiksel açıdan anlamlı fark bulunmuştur (Tablo 5). Buna göre; 1.sınıf öğrencilerin çalışma koşulları (4.04), eğitim (3.68), cinsiyet (2.94), mesleki nitelikler (3.97), imaj (3.67), hemşirelik mesleğinin özellikleri (76.86), hemşirelik mesleğini tercih etme durumu (44.41), hemşirelik mesleğinin genel durumuna ilişkin tutum (28.74) puanları; 4.sınıf öğrencilerin çalışma koşulları (3.61), eğitim (3.46), cinsiyet (3.19), mesleki nitelikler (3.61), imaj (3.45), hemşirelik mesleğinin özellikleri (69.02), hemşirelik mesleğinin genel durumuna ilişkin tutum (26.84) puanlarından yüksek olduğu belirlenmiştir.

Öğrencilerin hemşirelik mesleğine yönelik İmaj ölçeğinin ve hemşirelik mesleğine yönelik tutum ölçeğinin alt boyut puan ortalamalarının yeniden sınava girme düşüncesine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Mann Whitney-U testi sonucunda; Öğrencilerin yeniden sınava girme düşüncesi ile mesleki statü, hemşirelik mesleğini tercih etme durumu, hemşirelik mesleğinin genel durumuna ilişkin tutum puanları ortalamaları arasında istatistiksel açıdan anlamlı fark bulunmuştur (Tablo 6). Yeniden sınava girme düşüncesi olan öğrencilerin mesleki statü puanları (3.29), hemşirelik mesleğini tercih etme durumu puanları (39.00), hemşirelik mesleğinin genel durumuna ilişkin tutum puanları (26.83), yeniden sınava girme düşüncesi olmayan öğrencilerin mesleki statü (3.57), hemşirelik mesleğini tercih etme durumu (45.12), hemşirelik mesleğinin genel durumuna ilişkin tutum puanlarından (28.32) düşük olduğu belirlenmiştir.

4. Tartışma

Bireyin yaptığı meslekte başarılı olabilmesi mesleği bilerek ve isteyerek tercih etmeleri ile yakından ilişkilidir. Bu çalışmada hemşirelik öğrencilerin sosyo demografik yapıları çerçevesinde hemşirelik mesleğine yönelik tutumları ve imaj algıları arasındaki ilişkinin belirlenmesi amaçlanmıştır.

Çalışmada, öğrencilerin dörtte üçünün hemşireliği "isteyerek" seçtikleri belirlenmiştir. Türkiye'de yürütülen araştırmalar değerlendirildiğinde hemşireliği "isteyerek seçme" durumu doksanlı yıllarda daha düşük iken (%18.5-%28.1) (Karadakovan, 1996, s.304; Altuğ-Özsoy, Uysal, Bayık ve Erefe, 1999, s.348), son yıllarda bu oranlarda önemli artış (%52.7-%59.7) (Şirin, Öztürk, Bezci, Çakar ve Çoban, 2008; Tüfekci ve Yıldız, 2009; Çelikkalp, Aydın ve Temel, 2010) yaşanmıştır. Yurt dışında yapılan araştırmalarda (%31ve %34.1) (Jrasat, Samawi ve

Wilson, 2005; Poreddi, Ramachandra Konduru ve Math, 2012) mesleği isteyerek seçme durumu daha düşük belirlenmiştir. Çalışmada son yıllarda hemşirelik mesleğini seçmede, öğrencilerin kendi istek ve görüşlerinin öncelikli olmaya başladığını gösteren sonuçlarla uyumludur. Öğrencilerin çoğunluğunun mesleğe isteyerek gelmesi tarafımızca sevindirici bir sonuçtur. Bu doğrultuda hemşireliğin giderek tercih edilen bir meslek olduğu sonucuna varılabilir.

Mesleği seçmede etkili olan faktörler genel olarak literatürde içsel (ilgi, mesleği sevme, sağlıklı yakını olması, kişilik özelliği, insanları sevme vb.) ve dışsal (iş garantisi, ekonomi, aile isteği, baskı, puan vb.) nedenler olmak üzere iki şekilde sınıflandırılmaktadır (Zencir ve Eşer, 2016). Araştırmada hemşireliği tercih etmede dışsal nedenler yarısından fazlası, içsel nedenler üçte birini oluşturmuştur. Gelişmiş olan ülkelerde içsel nedenler tercihte dikkate alınırken (Jirwe ve Rudman, 2012), Türkiye'nin de içinde bulunduğu gelişmekte olan ülkelerde dışsal nedenler daha ön plana çıkmaktadır (McCabe, Nowak ve Mullen, 2005; Jirwe ve Rudman, 2012). Araştırma sonuçlarına göre öğrencilerin büyük çoğunluğunun (%49,4) mesleği iş bulma güvencesi nedeni ile tercih etmiştir. Araştırma ile uyumlu olarak yapılan çalışmalarda "iş bulmanın garanti olması", "gelirinin iyi olması" gibi olan ekonomik nedenler ilk sırada yer almıştır (Jrasat ve diğerleri, 2005; Özpancar ve diğerleri, 2008; Tüfekci ve Yıldız, 2009; Poreddi ve diğerleri, 2012; Kavurmacı ve Küçüköğlü, 2014). Son yıllarda işsizlik oranlarının giderek artması ve sağlık alanında çalışma imkânlarının fazla olması, öğrencilerin hemşirelik mesleğini tercih etmesinin temel nedeni olarak düşünülebilir. Ayrıca, öğrenci ailelerinin genellikle gelirlerinin düşük olması da hemşireliği birinci sırada "ekonomik" faktörler nedeniyle seçmelerine neden olduğunu düşündürmektedir. Öğrencilerin hemşirelik mesleğine yönelme nedeni olarak ihtiyacı olan insanlara yardımcı olma isteği mesleğe ilgi duyma, idealindeki meslek olması (Law ve Arthur, 2003; Özpancar ve diğerleri, 2008; Öner ve Saraçoğlu, 2010; İlhan-Erkal, Saba ve Sancar, 2012) gibi bireysel nedenler, benzer olarak araştırmada da ikinci sırada yer almıştır. Bu hemşireliği tercih eden öğrencilerin hümanistik yaklaşıma sahip olduğu ve hemşirelik mesleğine ilgi/sempati duyduğu şeklinde yorumlanabilir.

Çalışmada öğrencilerin Hemşirelik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği puan ortalaması ve tüm alt boyutlar puan ortalamaları yüksek olarak bulunmuştur. Ölçeğin puan ortalamasının yüksek olması mesleğe yönelik olumlu tutumların olduğunu göstermektedir (Çoban ve Kaşıkçı, 2011). Ülkemizde ve yurt dışında yapılan çalışmalarla büyük ölçüde benzerlik göstermektedir (Law ve Arthur, 2003; Koushali, Hajiamini ve Ebadi, 2012; Miligi ve Selim, 2013; Tarhan, Kılıç ve Yıldız, 2016).

Hemşirelik Mesleğine Yönelik İmaj Ölçeğinin ölçek alt boyut puanlarının orta düzeyde ($3,58 \pm 0,77$) olduğu belirlenmiştir (Tablo 2). Hemşirelik mesleğinin özelliklerinin çalışma koşulları, eğitim, cinsiyet, mesleki nitelikler, mesleki statü ve dış görünümünden etkilendiği bilinmektedir. Çalışma koşulları iyileştikçe, eğitim düzeyi arttıkça, servis sorumluluğu, başhemşirelik gibi mesleki sorumluluk arttıkça ve öğrencilerin mesleklerini icra ederken kibar, nazik bakımlı olma gibi dış görünüş özellikleri geliştikçe mesleki özelliklerini daha iyi benimsedikleri söylenebilir. Bunun aksine cinsiyet ile hemşirelik mesleğinin özelliklerinin cinsiyet alt grubundan anlamlı negatif yönde ilişkili olduğu belirlenmiştir. Toplumsal algı anlamında hala bir bayan mesleği olarak görüldüğü ve meslek özelliklerinde erkeklere yönelik fazla değişim gerçekleşmediği için öğrenciler cinsiyeti negatif yönde değerlendirdiği düşünülmektedir. Hemşireliğin yıllar boyunca bir kadın mesleği olarak algılanmasına rağmen son yıllarda istihdam kolaylığı nedeniyle erkeklerin de tercih ettiği bir meslek haline geldiği bilinmektedir. Erkeklerin meslek içinde bulunması hemşireliğe ilişkin olumsuz algıları azaltırken mesleğin toplumsal statüsünü arttırmaktadır. Ayrıca öğrencilerin yasal haklarını daha kolay savunmalarını kolaylaştırmaktadır. Yıllar içinde erkeklerin sayısı ve varlıkları arttıkça mesleki boyutta mesleki

algılarının pozitif yönde değişeceği düşünülmektedir (Turan, Öztürk, Kaya ve Ataberk Aştı, 2011; Yılmaz ve Karadağ, 2011).

Çalışmada hemşirelik mesleğini tercih etme durumunun çalışma koşulları eğitim, mesleki nitelikler mesleki statü ile dış görünümünden etkilendiği belirlenmiştir. Buna göre çalışma ortamı olumlu yönde iyileştikçe, öğrencilerin eğitim düzeyi arttıkça, becerinin yanı sıra yaratıcılık ve bilimsel bilgi üretme gibi mesleki niteliklerde olumlu değişiklikler oldukça, eğitime bağlı olarak servis sorumluluğu, başhemşirelik, koordinatör hemşirelik, vaka yöneticisi, eğitim, diyabet, diyaliz, enfeksiyon kontrol hemşireliği gibi alanlarda söz sahibi olması ile mesleki statü arttıkça ve öğrencilerin gün geçtikçe prezantasyona daha fazla özen göstermelerinden dolayı tercih edilen bir meslek olduğu düşünülmüştür. Cinsiyet mesleki değişken açısından anlamlı bir değişken olmaması ise bize hemşireliğin artık hem kadınlar hem de erkeklerden tarafından tercih edilen bir meslek olduğunun göstergesidir (Turan ve diğerleri,2011; Yılmaz ve Karadağ, 2011). Araştırmada hemşirelik mesleğinin genel durumu çalışma koşulları ve eğitim, mesleki nitelikler, mesleki statü, dış görünümünden etkilendiği belirlenmiştir. Çalışma koşulları iyileştikçe, eğitim, mesleki nitelikler ile mesleki statü yükseldikçe hemşirelik mesleğinin genel durumuna ilişkin tutum puanı da artmaktadır. Ayrıca hemşirelik mesleğine olumlu tutum sergileyenlerin dış görünüşlerine ve prezantasyonlarına daha fazla dikkat ettiği düşünülmüştür.

Çalışmada anne ve baba eğitimi yükseldikçe öğrencilerin hemşirelik mesleğine ilişkin mesleği statü algısının yükseldiği ve çiftçi, esnaf ve emekli gibi düzenli geliri olanların babaların çocuklarının mesleki hemşirelik mesleğinin genel durumuna ilişkin tutumunun daha olumlu olduğu belirlenmiştir. Meslek seçiminde aile yapısının önemli bir değişken olduğu bilinmektedir. Özellikle herhangi bir sosyal güvencesi ya da düzenli geliri olmayan meslek üyelerinin oluşturduğu ailelerde aylık gelir konusunda yaşanan kaygılar çocuklarının düzenli gelire ve sosyal haklara sahip ve kolay iş bulabileceği meslekler seçmesinde etkili olmaktadır. Bunun yanı sıra anne ve babanın eğitim düzeyi arttıkça çocuklarının eğitimine katkıda bulunma ve bir meslek sahibi olmaları konusunda destekleme oranları da artmaktadır. Mesleğin toplumdaki saygınlığının düşük olduğu düşünüldüğü ailelerde anne baba eğitimin de düşük olduğu belirlenmiştir (Bozkır ve diğerleri,2008; Tüfekçi ve Yıldız, 2009; Özpancar ve diğerleri, 2011). Bu bağlamda anne baba eğitiminin yüksek ve özellikle baba mesleğinin memuriyet dışındaki mesleğe sahip babalarının çocuklarının hemşire olmaları konusunda destekleyici olduğu literatür çerçevesinde çalışmamızda da görülmektedir.

Çalışmada hemşirelik bölümünün üniversite tercih edilen bölümler arasında ortalarda yer aldığı belirlenmiştir. Öğrencilerin hemşirelik mesleğinin genel durumuna ilişkin tutumları olumlu olan öğrencilerin hemşirelik bölümünü 5-10 sıralarda tercih ettiği belirlenmiştir. Tercihlerin belirlenmesinde tıp, eczacılık, diş hekimliği gibi daha yüksek alanlara yer alırken, orta sıralarda hemşireliğin olduğu yapılan çalışmalarda gösterilmiştir (Sarıkaya ve Khorshid, 2009). Nazik ve Arslan'nın (2014) ve Çiftçi ve arkadaşlarının (2011) çalışmalarında öğrencilerin büyük çoğunluğunun hemşirelik bölümünü ilk 5 sırada tercih ettikleri saptanmıştır (Çiftçi, Bülbül, Bayar Muluk, Çamur Duyan ve Yılmaz, 2011; Nazik ve Arslan, 2014). Bir mesleğin tercihinde hizmetin sunuluşu, hizmete ilişkin bilgi düzeyi, toplumsal normların önemli olduğu düşünüldüğünde hemşireliğin çağdaş rol ve sorumlulukları çerçevesinde gerek eğitim gerekse ekonomik ve sosyal yönlerden giderek iyileştiği ancak yeteri kadar tanınmadığı görülmektedir. Oysaki hemşirelik giderek geniş bilimsel tabanı olan meslek haline gelmiştir (Tan, Yuncu ve Şen, 2007). Bundan dolayı araştırmada öğrencilerin mesleği sosyal statüsü nedeniyle ilk sıralarda tercih ettiği ancak istihdam kolaylığından dolayı da orta sıralarda tercih ettiği düşünülmektedir.

Çalışmada öğrencilerin yaşı büyüdükçe hemşirelik mesleğinin özellikleri ve hemşirelik mesleğinin genel durumuna ilişkin algıları olumlu hale gelirken, daha fazla hemşirelik mesleğini tercih ettiği belirlenmiştir. Bunda eğitimin etkili olduğu düşünülmektedir. Çünkü üniversite eğitimi öncesi çalışma koşulları ve mesleki statü puanları daha düşüken mezuniyetlerine doğru puanların yükseldiği görülmüştür. Birinci sınıf öğrencilerinin meslek tercihinde aile, ekonomik nedenler, bireysel özellikler ve rastgele seçim gibi mesleği tanımadan meslek tercihi yaptığı görülmektedir. Oysaki 4. sınıf öğrencilerinin gerek aldıkları mesleki eğitim gerek ise yaşla birlikte olgunlaşmanın etkisi ile mesleki bakış açılarının değiştiği görülmektedir. 1. sınıfta iken Öğrenci Seçme Yerleştirme Merkezi sınav tercihlerinde mecburen yer verdikleri ve istemedikleri bir okula başlamış gibi görünen öğrenciler 4. sınıfa geldiklerinde vizyonlarının gelişmesine bağlı olarak hemşireliği ideal bir meslek gibi görebilmektedir. Başlangıçta kolay meslek bulabilmek için geldikleri bölüme ilerleyen sınıflarda kariyer sahibi olabilmek, insanlara daha fazla yardımcı olmak, iyi bir hemşire olabilmek gibi nedenlerle devam ettikleri görülmektedir. Bu bağlamda yaşın mesleki özellikleri algılama ve mesleki statüyü içselleştirme alanlarında etkili olduğu düşünülmektedir (Özpancar ve diğerleri, 2008). Yapılan bir çalışmada öğrencilerin %64'ünün hemşireliği ideal meslek olarak gördüklerini, %88'inin mezun olduktan sonra mesleklerini sürdürmek istediklerini belirlenmiştir (Andsoy ve diğerleri, 2012). Japonya'da ise lise öğrencileri ile yapılan bir çalışmada yaşam standartları çok iyi olmayacağı, aileleri tarafından gurur duyulmayacağı ve günün çok büyük bir kısmını çalışarak geçireceğini düşündüğü için hemşirelik mesleğini tercih etmeyeceğini belirlenmiştir (Liaw, Wu, Chow ve Tan, 2017). Çalışmanın yapıldığı ülkenin Japonya olmasına bağlı gelir düzeyinin yüksek olması düşük kazanç getiren bir mesleğin çok tercih edilmemesine neden olmuş olabilir. Ailelerin takdir etmemesi problemi Türkiye içinde geçerli bir sorun gibi görünse de istihdam kolaylığının duruma bakış açısını değiştirmeye başladığı düşünülmüştür.

Çalışmada mesleği isteyerek seçen öğrencilerin mesleki statü, hemşirelik mesleğinin özellikleri hemşirelik mesleğini tercih etme durumu, hemşirelik mesleğinin genel durumuna ilişkin tutum puanları mesleği mecburi seçen öğrencilerden yüksek olduğu belirlenmiştir. Andsoy ve arkadaşlarının (2012) çalışmasında hemşirelik öğrencilerinin %72'sinin iş bulma kolaylığı nedeniyle hemşirelik mesleğini tercih ettikleri, öğrencilerin %64'ünün mesleği seçmede ailesinin olumlu etkisi olduğu belirlenmiştir. Yine Çelikalp ve arkadaşlarının (2010) yaptığı çalışmada öğrencilerin yarısından fazlasının bölümünün kendi isteği ile seçtiği ve %74'ünün de mezun olduktan sonra mesleğini yapmada istekli oldukları görülmüştür. Bunun aksine Beydağ ve arkadaşlarının (2008) yaptığı çalışmada öğrencilerin mesleği bilinçli olarak tercih etmedikleri iş bulma kolaylığı ve aile baskısı ile meslek seçimini yaptıkları bildirilmiştir (Beydağ, Gündüz ve Gök Özer, 2008; Çelikkalp ve diğerleri, 2010; Andsoy ve diğerleri, 2012). Çalışmada mesleği kendi istekleri ile seçenlerin mesleki statü puanlarının yüksek olmasının meslekle özdeşleşme ve mezun olduktan sonra istihdam kolaylığı olduğu düşünülmektedir. Ayrıca son yıllarda hemşirelik mesleğini seçmede kendi istek ve görüşlerinin öncelikli olmaya başladığı gösteren çalışmalarla uyumludur.

Birinci sınıf öğrencilerinin dördüncü sınıflara göre çalışma koşulları, eğitim, cinsiyet, mesleki nitelikler imaj, hemşirelik mesleğinin özellikleri, hemşirelik mesleğini tercih etme durumu, hemşirelik mesleğinin genel durumuna ilişkin tutum alanlarında daha yüksek puan aldığı belirlenmiştir. Mesleki imaj meslek üyelerinin sosyal statü yetenek ve davranış modelidir. Hemşirelik mesleği için mesleki imaj, hemşirelik imajı, benlik imajı, meslek ve çalışma koşulları gibi pek çok bileşenden etkilendiği bilinmektedir. 2001-2004 yılları arasında yapılan iki çalışmada hemşirelerin %70'inin zeki ve eğitilmiş, %60'ının saygıdeğer, sorunluluk sahibi ve işine bağlı insanlar olarak değerlendirmiştir. Ayrıca hemşirelerin bakımlı, otoriter ve aşırı

baskıcı davranışlar sergilemesi imajını olumsuz etkilerden bilimsel ve araştırma odaklı mesleki açıdan yeterli güçlü, yaratıcı ve yenilikçi olmaları mesleki imajlarını güçlendirici niteliktedir. Tayvan'da 2006 yılında yapılan çalışmada hemşireliğin kadın mesleği olma, iyilik meleği ve anne modeli olmalarından çıkararak profesyonel, bürokratik ve faydacı rollerini geliştirmeye başladığı görülmektedir (Tzeng, 2006; Kalizsch, Begeny ve Neumann, 2007; Özata ve Aslan, 2010). Araştırmada her ne kadar birinci sınıf öğrencilerinin meslek özellikleri ve mesleki statü puanları düşük çıksa da mesleki imajın iyileşmesinde çalışma koşulları, eğitim, cinsiyet, sosyal statü gibi faktörlerin iyileşmesinin mesleki statüyü de arttıracakları düşünülmektedir.

Öğrencilerin yeniden sınava girme düşüncesi ile mesleki statü, hemşirelik mesleğini tercih etme durumu, hemşirelik mesleğinin genel durumuna ilişkin tutum etkilendiği ve yeniden sınava girmeyi düşünen öğrencilerin bu alanlarda daha düşük puan ortalamasının aldığı araştırmada belirlenmiştir. Tüfekçi ve Yıldız (2009) çalışmasında öğrencilerin %85'inin mesleğini sevdiğini %96,2'sinin meslek yaşamını hemşire olarak sürdürmek istedikleri Demiray ve arkadaşlarının (2013) çalışmasında öğrencilerin %71,6'sının hemşirelik dışında farklı bir bölüme devam etmeyi düşünmediği belirlenmiştir (Tüfekçi ve Yıldız, 2009; Demiray, Bayraktar, ve Khorshid, 2013). Bu nedenle yeniden sınava girme düşüncesi olan öğrencilerin mesleği kendi istedikleri ile seçmedikleri ve hemşirelik mesleğinin idealindeki meslek olmadığı, diğer öğrencilerin ise meslekte kalarak çalışmak istedikleri düşünülmüştür.

5. Sonuç ve Öneriler

Sonuç olarak, hemşirelik mesleğinin özellikleri, hemşirelik mesleğini tercih etme durumu, hemşirelik mesleğinin genel durumuna ilişkin tutum, çalışma koşulları, eğitim, mesleki nitelikler, mesleki statü ve dış görünümünden etkilenmektedir. Yanı sıra ebeveynlerin eğitim durumunun ortaokul ve üzeri olması ve özellikle babanın resmi bir işinin olmaması (memurluk) öğrencilerin hemşirelik mesleğini tercih etme nedenleri arasındadır. Öğrencilerin hemşirelik mesleğini tercih etme sıraları değerlendirildiğinde 5-10. tercihler arasında hemşirelik bölümünü tercih ettikleri, 1. sınıf öğrencilerinin daha çok ailenin isteği ile tercih ettiği, 4. sınıf öğrencilerinin ise eğitimin getirdiği olgunluk ve vizyon gelişimiyle hemşirelik mesleğine yönelik olumlu tutum geliştirdikleri görülmüştür. Mesleği mecburen seçen öğrencilerin mesleği isteyerek seçen öğrencilere göre daha olumsuz bir tutum ve davranış içinde oldukları görülürken sadece puanı yettiği ve açıkta kalmak istemediği için hemşirelik mesleğini tercih edenlerin yeniden sınava girmek istedikleri saptanmıştır.

Bu bağlamda ülkemizin değişen ve gelişen demografik yapısı ve değişen sağlık sistemimiz de dikkate alınarak hemşirelik eğitimi ve mesleğin geliştirilebilmesi için, mesleğin isteyerek ve sevilerek yapılması amacıyla liselerde hemşirelik mesleğinin anlatıldığı kariyer eğitim programlarının düzenlenmesi, bu programlarda aktif olarak hemşirelik yapan kişilerin ve akademisyenlerin meslek özellikleri ve mesleki imaj hakkında bilgi vermesi, üniversite düzeyinde eğitim vermesi, öğrencilerin mesleki öğrencilerde aitik algılarının ve meslek vizyonunun oluşmasını destekleyecek yaratıcılık, girişkenlik, girişimcilik gibi derslerin hemşirelik müfredatında yer verilmesi, hemşirelik öğrencilerinin farklı bölümlerle multidisipliner etkileşimler oluşturabileceği, sanatsal, bilimsel ve sosyal aktivitelerin seminer, projelerle desteklenmesi önerilmektedir. Ayrıca öğrencilerin klinik ve alan uygulamalarını yaptığı kliniklerde hemşirelerin iyi bir rol modeli oluşturması önerilmektedir. Öğrencilerin mesleği sevmesi ve benimsemesi, meslekte daha başarılı olmalarına, kaliteli hasta bakımı vermelerine, insana ve topluma saygı göstermesine ve hemşireliğin gelişmesine şüphesiz

katkı sağlayacaktır. Bu bağlamda toplumumuza daha bilinçli ve mesleğini seven hemşireler yetiştirmek eğitimcilerin en büyük görevidir.

Çıkar Çatışması: Yazarlar arasında çıkar çatışması yoktur.

Kaynakça

- Al-Omar, B. A. (2004). Knowledge, attitudes and intention of high school students towards the nursing profession in Riyadh city, Saudi Arabia. *Saudi medical journal*, 25(2), 150-155. <https://europepmc.org/abstract/med/14968208>
- Altuğ-Özsoy, S., Uysal, A., Bayık, A. ve Erefe, İ. (1999). Hemşire öğrencilerin mesleğe ilişkin görüşlerinin ileriye dönük incelenmesi. II. Ulusal Hemşirelik Kongresi Bildirileri, Erzurum.
- Andsoy, I. I., Güngör, T. ve Bayburtluoğlu, T. (2012). Karabük Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu öğrencilerinin hemşireliği tercih etme nedenleri ve mesleğin geleceği ile ilgili görüşleri. *Balıkesir Sağlık Bilimleri Dergisi*, 1 (3), 124-130.
- Beydağ, K.D., Gündüz, A. ve Gök Özer F. (2008). Sağlık Yüksekokulu öğrencilerinin eğitimlerine ve mesleklerine bakış açıları, meslekten beklentileri. *Pamukkale Tıp Dergisi*, 1(3), 137-142. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/patd/issue/35358/392561>
- Bozkır, G., Taşcı, N., Altuntaş, Ç., Arsak, A., Balgı, Ö., Kaya, E., ... ve Çelik, S. (2008). Genel lise son sınıf ve Sağlık Yüksekokulu'ndaki erkek öğrencilerin hemşireliğe bakışı. *Üniversite ve Toplum*, 8 (1), 54-71.
- Can, Ş. (2010). Tezsiz yüksek lisans öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları. *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 24, 13-28. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/musbed/issue/23516/250562>
- Çelikkalp, Ü., Aydın, A. ve Temel, M. (2010). Bir Sağlık Yüksekokulu Hemşirelik Bölümü öğrencilerinin aldıkları eğitime ilişkin görüşleri. *Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanatı Dergisi*, 3 (2), 1422-1429.
- Çıtak Tunç, G., Akansel, N. ve Özdemir, A. (2010). Hemşirelik ve sağlık memurluğu öğrencilerinin meslek seçimlerini etkileyen faktörler. *Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanat Dergisi*, 3 (1), 24-31. <http://hemsirelik.maltepe.edu.tr/dergiler/cilt3sayi1/24-31.pdf>
- Çiftçi, GE., Bülbül SF., Bayar Muluk, N., Çamur Duyan, G. ve Yılmaz A. (2011). Sağlık Bilimleri Fakültesini tercih eden öğrencilerin, üniversite ve meslek tercihlerinde etkili olan faktörler (Kırıkkale Üniversitesi Örneği). *Kartal TR*, 22(3), 151-160. doi: 10.5505/jkartaltr.2011.98704
- Çoban, İ. G. ve Kaşıkçı, M. (2011). Development of the Attitude Scale for Nursing Profession. *International Journal of Nursing Practice*, 17, 518-524. <https://doi.org/10.1111/j.1440-172X.2011.01961.x>

- Demiray, A., Bayraktar, D. ve Khorshid, L. (2013). Erkek hemşirelik öğrencilerinin hemşireliği seçme nedenleri ve bu mesleği seçme nedeniyle yaşadıkları sorunlar. *International Journal of Human Sciences*, 10 (1), 1440-1455.
- Dost, A. ve Bahçecik, A.N. (2015). Hemşirelik mesleğine yönelik imaj ölçeği geliştirmesi. *JAREN*, 1(2). 51-59. <https://toad.halileksi.net/sites/default/files/pdf/hemsirelik-meslegine-yonelik-imaj-olcegi-toad.pdf>
- Gül, R. (2008). The image of nursing from nurses and non nurses perspectives in Pakistan first independent nursing. *Journal of Pakistan*, 1 (2),1-16.
- İlhan-Erkal, S., Saba Yalçın, A. ve Sancar B. (2012). Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin ebelik ve hemşirelik bölümlerini seçme nedenleri. *Ankara Sağlık Bilimleri Dergisi*, 1(1), 73-90. https://doi.org/10.1501/Asbd_0000000006
- Jirwe, M. ve Rudman, A. (2012). Why choose a career in nursing? *Journal of Advanced Nursing*, 68(7), 1615-1625. <https://doi.org/10.1111/j.1365-2648.2012.05991.x>
- Jrasat, M., Samawi, O. ve Wilson, C. (2005). Beliefs, attitudes and perceived practice among newly enrolled students at the Jordanian Ministry of Health nursing colleges and institutes in 2003. *Education for Health*, 18 (2), 145-156.
- Karadakovan, A. (1996). Ege Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu öğrencilerinin eğitimin başlangıcında ve mezuniyetten önce meslek seçimi beklentileri ve çalışmak istedikleri alanlar ile ilgili görüşlerinin incelenmesi. *Türk Hemşireliğinde Yüksek Öğrenimin 40. Yılı Sempozyumu Kitabı içinde (s. 301-308)*. İzmir: Ege Üniversitesi
- Kavurmacı, M. ve Küçükoğlu, S. (2014). Erkekler neden hemşire olmak istiyor? *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 17(1), 1-5. <https://dergipark.org.tr/pub/ataunihem/issue/2664/34479>
- Kızılıçık Özkan, Z., Ünver, S., Avcıbaşı İ.M., Semerci R. ve Yıldız Fındık Ü. (2017). Bir grup hemşirelik öğrencisinin mesleğe yönelik imaj algısı. *Hemşirelikte Araştırma Geliştirme Dergisi*,19(1),38-47. [http://hemarge.org.tr/ckfinder/userfiles/files/2017/vol19sayi1/\(4\).pdf](http://hemarge.org.tr/ckfinder/userfiles/files/2017/vol19sayi1/(4).pdf)
- Korkmaz, G. ve Görgülü, S. (2010). Hemşirelerin, meslek ölçütleri bağlamında hemşireliğe ilişkin görüşleri. *Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Dergisi*, 17(1), 1-17.
- Koushali, A.N., Hajjamini, Z. ve Ebadi, A. (2012). Comparison of Nursing students' and clinical nurses' attitude toward the nursing profession. *Iran J Nursand Midwifery Res* 17(5), 375-380. <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC3703079/>
- Law, W. ve Arthur, D. (2003). What factors influence Hong Kong school students in their choice of a career in nursing? *Int. J. Nurs. Stud*, 40(1), 23-32. [https://doi.org/10.1016/S0020-7489\(02\)00029-9](https://doi.org/10.1016/S0020-7489(02)00029-9)
- McCabe, R., Nowak, M. ve Mullen, S. (2005). Nursing careers: what motivated nurses to choose their profession? *Australian bulletin of labour*, 31(4), 380-402. <http://hdl.handle.net/20.500.11937/14243>

- Miligi, E. ve Selim, A. (2013). Saudi Nursing student's attitudes towards the nursing profession. *European Journal of Business and Management*, 6 (29), 197-208. <http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.678.99&rep=rep1&type=pdf>
- Morris- Thompson, T., Shepherd, J., Plata, R. ve Marks-Maran, D. (2011). Diversity, fulfilment and privilege: the image of nursing. *Journal of Nursing Management*, 19,683-692. <https://doi.org/10.1111/j.1365-2834.2011.01268.x>
- Nazik, E. ve Arslan S. (2014). Hemşirelik mesleğinin geleceği: Öğrencilerin beklentileri. *Bozok Tıp Dergisi*, 4(1), 33-40. <http://tipdergisi.bozok.edu.tr/dosyalar/TipDergisiNisan2014.pdf#page=39>
- Önler, E. ve Saraçoğlu, V.G. (2010). Hemşirelikte meslek seçimi ölçeğinin güvenilirlik ve geçerliliği. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi*, 3(2), 78-85. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/susead/issue/28416/302514>
- Özata, M. ve Aslan, Ş. (2010). Hastanede çalışan hemşirelerin mesleki imaj algılarının araştırılması. *Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 10(19), 251-268.
- Özdelikara, A., Mumcu Boğa, N. ve Çayan N. (2015). Hemşirelik öğrencilerine ve sağlık alanı dışındaki öğrencilere göre hemşirelik imajı. *Düzce Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 5(2), 1-5. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/duzcesbed/issue/4849/66646>
- Özpancar, N., Aydın, N. ve Akansel, N.(2008). Hemşirelik 1. sınıf öğrencilerinin hemşirelik mesleği ile ilgili görüşlerinin belirlenmesi. *Cumhuriyet Hem Derg*,12 (3),9-17.
- Poreddi, V., Ramachandra Konduru, R. ve Math, S.B. (2012). Assessing the attitudes and perceptions towards nursing profession among nursing students. *Nursing Journal of India*, 103(1), 6-8.
- Sarıkaya T. ve Khorshid, L. (2009). Üniversite öğrencilerinin meslek seçimini etkileyen etmenlerin incelenmesi: üniversite öğrencilerinin meslek seçimi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7(2), 393 – 423. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/tebd/issue/26107/275067>
- Şirin, A., Öztürk, R., Bezci, G., Çakar, G. ve Çoban, A. (2008). Hemşirelik öğrencilerinin meslek seçimi ve mesleği uygulamaya yönelik görüşleri. *Dirim Tıp Gazetesi*, 83 (1), 69-67.
- Tan, M., Yuncu, S., Şentürk, Ö. ve Yıldız Ö. (2007). Üniversite öğrencilerinin hemşireliğe bakış açıları. *Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksek Okulu Dergisi*, 10(1), 22-29.
- Tarhan, G., Kılıç, D. ve Yıldız, E. (2016). Hemşirelerin mesleğine yönelik tutumları ile mesleki profesyonellikleri ilişkisinin incelenmesi. *Gülhane Tıp Dergisi*, 58, 411-416.
- Turan, N., Öztürk, A., Kaya, H. ve Ataberk Aştı, T. (2011). Toplumsal cinsiyet ve hemşirelik. *Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanat Dergisi*, 4 (1), 168-172. <http://hemsirelik.maltepe.edu.tr/dergiler/nisan/167-173.pdf>
- Tüfekci, G.F. ve Yıldız, A. (2009). Öğrencilerin hemşireliği tercih etme gerekçeleri ve gelecekleri ile ilgili görüşleri. *Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 12(1), 31-37. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ataunihem/issue/2644/34011>

Tzeng, H.M. (2006). Testing a conceptual model of the image of nursing in taiwan. International Journal of Nursing Studies, 43, 755-765. <https://doi.org/10.1016/j.ijnurstu.2005.10.004>

Yılmaz, M. ve Karadağ, G. (2011). Erkek öğrenci hemşireler hemşirelik mesleğini nasıl algılıyor? Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanat Dergisi, 4(1), 22-28.

Zencir, G. ve Eşer İ. (2016). Hemşirelik öğrencilerinin hemşirelik mesleğine yönelik tutumları ile hemşirelik tercihi arasındaki ilişki: Türkiye örneği. DEÜHFED, 9(2), 30-37. <https://doi.org/10.1016/j.ijnurstu.2005.10.004>

Tablo 1: Öğrencilerin Sosyodemografik Özelliklere Göre Meslek Tercih Oranları

Özellikler		n	%
Yaş	18-19 Yaş	137	41.3
	20-21 Yaş	50	15.1
	22-23 Yaş	93	28.0
	24 Yaş ve üstü	52	15.7
Yaş Ortalaması	20,92± 2,32		
Sınıf	1.Sınıf	187	56.3
	4.Sınıf	145	43.7
Anne Eğitimi	Okur-yazar değil	23	6.9
	İlkokul	220	66.3
	Ortaokul	32	9.6
	Lise	44	13.3
	Üniversite ve üzeri	13	3.9
Anne Mesleği	Ev hanımı	292	88.0
	Memur	7	2.1
	İşçi	11	3.3
	Diğer	22	6.6
Baba Eğitimi	Okur-yazar değil	6	1.8
	İlkokul	142	42.8
	Ortaokul	57	17.2
	Lise	80	24.1
	Üniversite ve üzeri	47	14.2
Baba Mesleği	İşçi	94	28.3
	Memur	38	11.4
	Esnaf	19	5.7
	Emekli	82	24.7
	Çiftçi	15	4.5
	Şoför	17	5.1
	Diğer	67	20.2
Ailenin Geliri	1000-1500	63	19.0
	1501-2000	81	24.4
	2001-2500	68	20.5
Mezun Olduğu Lise	Sağlık meslek	37	11.1
	Diğer	295	88.9

Mesleği Seçme Durumu	İsteyerek	243	73.2
	Mecburi	89	26.8
Kaçınıcı Tercih	1.Tercih	83	25.0
	2 - 4 Arası tercih	72	21.7
	5-10 Arası tercih	114	34.3
	10. Tercihin üstü	63	19.0
Mesleği Seçme Nedeni	İnsanlarla uğraşmayı seviyorum	90	27.1
	İş bulmak kolay	164	49.4
	Ailem istedi	25	7.5
	Yakın çevredeki hemşirelerden etkilendim	16	4.8
	Diğer	37	11.1
Eğitim Sonrası Mesleğe İlişkin Düşünce Değişimi	Var	219	66.0
	Yok	113	34.0
Yeniden Sınava Girme Düşüncesi	Var	92	27.7
	Yok	240	72.3
	Toplam	332	100.0

Tablo 2. Hemşirelik Mesleğine Yönelik İmaj Ölçeği ve Alt Boyutlarının Tanımsal Bulguları

	Ort*	Ss**	Minimum.	Maximum
Hemşirelik Mesleğinin Özellikleri	73.44	13.64	18	90
Hemşirelik Mesleğini Tercih Etme Durumu	43.42	7.03	17	61
Hemşirelik Mesleğinin Genel Durumuna İlişkin Tutum	27.91	3.71	15	36
Hemşirelik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği Genel Toplam	148.81	21.66	68	188

* Ort, Ortalama,**Ss, Standart Sapma

Tablo 3. Hemşirelik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği ve Alt Boyutlarının Tanımsal Bulguları

	Ort*	Ss**	Minimum.	Maximum
Çalışma Koşulları	3.86	1.11	1	5
Eğitim	3.58	0.77	1.4	4.9
Cinsiyet	3.05	0.89	1	5
Mesleki Nitelikler	3.81	1.10	1	5
Mesleki Statü	3.49	1.07	1	5
Dış Görünüm	3.65	1.07	1	5
Hemşirelik Mesleğine Yönelik Ölçeği Genel Toplam	3.57	0.82	1.07	4.98

* Ort, Ortalama,**Ss, Standart Sapma.

Tablo 4. Hemşirelik Mesleğine Yönelik İmaj İle Tutum Ölçeği Arasındaki Korelasyon Analizi

		Hemşirelik mesleğinin özellikleri	Hemşirelik mesleğini tercih etme durumu	Hemşirelik mesleğinin genel durumuna ilişkin tutum	Hemşirelik mesleğine yönelik tutum ölçeği
Çalışma Koşulları	r	0.355	0.256	0.280	0.370
	p	0.000	0.000	0.000	0.000
Eğitim	r	0.293	0.184	0.236	0.286
	p	0.000	0.001	0.000	0.000
Cinsiyet	r	-0.120	-0.097	-0.167	-0.139
	p	0.029	0.079	0.002	0.011
Mesleki Nitelikler	r	0.327	0.251	0.266	0.338
	p	0.000	0.000	0.000	0.000
Mesleki Statü	r	0.143	0.183	0.122	0.189
	p	0.009	0.001	0.027	0.001
Dış Görünüm	r	0.250	0.269	0.215	0.307
	p	0.000	0.000	0.000	0.000
İmaj Genel Toplam	r	0.262	0.241	0.211	0.294
	p	0.000	0.000	0.000	0.000

Tablo 5. Hemşirelik Mesleğine Yönelik İmaj ve Hemşirelik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği ve Alt Boyutlarının Sınıf Değişkenine Göre Dağılımı

		N	Ort	Ss	MW*	P
Çalışma Koşulları	1.sınıf	187	4.04	1.08	10539.50	0.000
	4.sınıf	145	3.61	1.11		
Eğitim	1.sınıf	187	3.68	0.76	10898.50	0.002
	4.sınıf	145	3.46	0.78		
Cinsiyet	1.sınıf	187	2.94	0.83	11354.00	0.011
	4.sınıf	145	3.19	0.94		
Mesleki Nitelikler	1.sınıf	187	3.97	1.05	11016.50	0.003
	4.sınıf	145	3.61	1.13		
Mesleki Statü	1.sınıf	187	3.58	1.08	11966.00	0.066
	4.sınıf	145	3.38	1.06		
Dış Görünüm	1.sınıf	187	3.78	1.05	11291.00	0.008
	4.sınıf	145	3.48	1.09		
Hemşirelik Mesleğine Yönelik İmaj Ölçeği Genel Toplam	1.sınıf	187	3.67	0.75	11734.50	0.036
	4.sınıf	145	3.45	0.89		
Hemşirelik Mesleğinin Özellikleri	1.sınıf	187	76.86	9.97	10110.00	0.000
	4.sınıf	145	69.02	16.26		
Hemşirelik Mesleğini Tercih Etme Durumu	1.sınıf	187	44.41	7.56	10587.50	0.001
	4.sınıf	145	42.16	6.09		
Hemşirelik Mesleğinin Genel Durumuna İlişkin Tutum	1.sınıf	187	28.74	3.29	9910.00	0.000
	4.sınıf	145	26.84	3.95		
Hemşirelik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği Toplam	1.sınıf	187	154.30	17.28	9337.00	0.000
	4.sınıf	145	141.73	24.56		

*MW, Mann Whitney U test, p<0,05 istatistiksel olarak kabul edilmiştir.

Tablo 6. Hemşirelik Mesleğine Yönelik İmaj Ve Tutum Ölçeği Ve Alt Boyutlarının Yeniden Sınava Girme Düşüncesi Değişkenine Göre Dağılımı

		N	Ort	Ss	MW*	P
Çalışma Koşulları	Var	92	3.81	0.99	10176.50	0.26
	Yok	240	3.87	1.15		
Eğitim	Var	92	3.61	0.77	10830.00	0.78
	Yok	240	3.57	0.78		
Cinsiyet	Var	92	3.05	0.88	10772.50	0.732
	Yok	240	3.05	0.90		
Mesleki Nitelikler	Var	92	3.78	1.12	10876.50	0.83
	Yok	240	3.82	1.09		
Mesleki Statü	Var	92	3.29	1.04	9227.50	0.02
	Yok	240	3.57	1.08		
Dış Görünüm	Var	92	3.43	1.01	8999.00	0.00
	Yok	240	3.73	1.09		
Hemşirelik Mesleğine Yönelik İmaj Ölçeği Toplam	Var	92	3.50	0.78	9703.50	0.08
	Yok	240	3.60	0.84		
Hemşirelik Mesleğinin Özellikleri	Var	92	70.16	16.06	9546.00	0.056
	Yok	240	74.69	12.40		
Hemşirelik Mesleğini Tercih Etme Durumu	Var	92	39.00	6.11	5549.000	0.000
	Yok	240	45.12	6.62		
Hemşirelik Mesleğinin Genel Durumuna İlişkin Tutum	Var	92	26.83	4.30	8779.50	0.004
	Yok	240	28.32	3.38		
Hemşirelik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği Toplam	Var	92	139.76	22.57	7450.50	0.000
	Yok	240	152.28	20.30		

*MW, Mann Whitney U testi, $p < 0,05$ istatistiksel olarak kabul edilmiştir.